

Het MAB vóór 50 jaar

A. F. Tempelaar

juli 1939

In een artikel, getiteld 'De wettelijke regeling van het accountantswezen en de Gemeente-accountant' keert Jac. Olie Jr. zich tegen de bepaling in het wetsontwerp, dat het toezicht van de Raden van Tucht zich niet uitstrekt over de handelingen en gedragingen van registeraccountants, verricht gedurende het tijdperk hunner werkzaamheden in openbare dienst (zie het historisch verslag in het juni-nummer van het MAB). De MvT gaf als reden voor deze uitzondering, dat de handelingen en gedragingen van registeraccountants in openbare dienst anders aan het toezicht en de beoordeling van tweërlei gezag zouden zijn onderworpen. (Het is opmerkelijk dat artikel 5 van het wetsontwerp de titel registeraccountant introduceert, terwijl verderop in het ontwerp en in de MvT de titel met register-accountant wordt aangeduid. Ook thans komt het verkeerde gebruik van een verbindingsstreepje nog voor – AFT). Volgens Olie is het argument van tweërlei gezag niet steekhoudend, omdat beider gezag van geheel verschillende aard zijn. Het gezag van overheid tot ambtenaar is normaal als ieder gezag van werkgever tot werknemer. Derhalve verschilt dat gezag à fortiori niet van het gezag van een bankdirectie tot haar interne bankaccountant of van welke andere leiding van een privaatrechtelijk lichaam tot de bij dat lichaam in dienst zijnde accountant. De schrijver is van mening dat de registeraccountant die zich ziet uitgesloten van de Jurisdicte van de Raden van Tucht zijn principalen niet de waarborgen kan verstrekken die deze daarin terecht zien.

Het doel van de wet, namelijk 'eenige orde te brengen op het terrein der werkzaamheid van een accountant' – aldus de MvT – wordt volgens Olie op dit gebied niet bereikt 'tot schade van het beroep en deszelfs mogelijkheden en tot schade van de overheid, die geen door sancties *gewaarborgde* accountants kan engageren'.

Een Amerikaanse vennootschap bracht de volgende resultatenrekening ter kennis van haar werknemers:

1 Wij brachten onze cliënten voor door ons geleverde goederen in rekening	\$ 12.136.718
2 Van welk bedrag wij moesten afschrijven voor dubieuze vorderingen	" 14.820
3 Blijft een netto opbrengst der verkopen	\$ 12.121.898
4 Wij ontvingen interest, huren en inkomsten uit andere bronnen tot een bedrag van	" 55.109
5 Hetgeen ons een totaal ontvangst gaf van	\$ 12.177.007
6 Wij betaalden derden voor materialen	" 6.857.177
7 En voor kolen, transportkosten voorzieningen en andere kosten en onkosten	" 2.309.840
8 Wij reserveerden ter vervanging van fabrieksgebouw en inrichting	" 670.392
9 En betaalden rente voor geleende gelden	" 229.514
10 Terwijl voor belastingen benodigd was	" 327.876
11 Hierdoor bleef ter beschikking voor geëmployeerden, leiding en aandeelhouders	\$ 1.782.208

A. F. Tempelaar, registeraccountant, was lid van de maatschap Dijker en Doornbos (rechtsvoorganger van Deloitte Dijker Van Dien) en vervulde vele functies in de beroepsorganisaties in binnen- en buitenland.

12 Onze geëmployeerden en de leiding ontvingen als salaris en lonen	” 3.601.918
13 Onze aandeelhouders een verlies latende van	\$ 1.819.710

Buitenland redacteur Ch. Hageman nam dit over van The Accountant van 14 januari 1939. Hij vermoedt dat de opstelling bij een behoorlijke winst wel anders zou zijn geweest, maar achtte deze vorm toch wel aantrekkelijk voor de leek, die op deze wijze een voor hem begrijpelijk overzicht der resultaten heeft gekregen. (Of om deze reden het getal 13 was gekozen vermeldt het verhaal niet – AFT).

In de aandeelhoudersvergaderingen van twee Britse ondernemingen heeft de accountant i.c. de bekende Lord Plender, het woord gevoerd en onder meer de directie geprezen voor het verstandige beleid in moeilijke tijden en het hierdoor behaalde fraaie resultaat, waarmede de aandeelhouders volgens spreker zeer tevreden mochten zijn. Ook de staf en de overige werknemers 'who served the company so loyally and efficiently' kregen een pluim van de accountant.

De redactie van het MAB heeft de haar toegezonden uitknipsels van The Times gepubliceerd ter informatie van de lezers, met de aanvullende opmerking: 'Dat wij daarmede niet bedoelen instemming te betuigen met de wijze van doen van onze Engelsche collega, behoeft nauwelijks te worden gezegd; uitspraken als die, welke Lord Plender hier ten beste geeft, zijn in strijd met den aard der functie van den accountant-controleur'.

Valt een assistent-accountant onder de Arbeidswet 1919? Op verzoek van en in overleg met het Bestuur van het NlVA is een proefproces uitgelokt over deze vraag.

Het ging hierbij speciaal over de vraag of in een 'accountantskamer' bij een cliënt de accountant er voor dient te zorgen dat een door hem ondertekende arbeidslijst krachtens artikel 68 der Arbeidswet 1919 in die ruimte wordt opgehangen.

De Kantonrechter te Hilversum ontsloeg accountant A van rechtsvervolging, overwegende dat

aan de bestuurder van een kantoor niet de verplichting is opgelegd te zorgen voor een arbeidslijst in het kantoor van een andere onderneming. De Arrondissements Rechtbank te Amsterdam, bij wie de ambtenaar van het O.M. in beroep was gegaan, vernietigde het vonnis van de Kantonrechter en achtte accountant A strafbaar. De overweging was dat artikel 68 niet de eis stelt, dat de inrichting gevestigd moet zijn op het terrein of in het gebouw toebehorende aan verdachte. Bovendien mag aan het begrip 'kantoor' geen andere betekenis worden toegekend dan een inrichting waar de arbeid verricht wordt, terwijl er geen onderscheid mag worden gemaakt al naar gelang de arbeid in deze inrichting voor kortere of langere tijd wordt verricht.

De boete bedroeg f 60,-, subs. 3 dagen hechtenis. Accountant A heeft beroep in cassatie bij de Hoge Raad ingesteld. De redactie van het MAB hoopt te zijner tijd het arrest te kunnen publiceren.

In het juli-nummer komen nog twee belastingonderwerpen aan de orde.

W. Westra behandelt enkele problemen bij het voorkómen van dubbele belasting bij de Dividend- en Tantiëmebelasting. Destijds een belangrijk vraagstuk.

Onder de titel 'De vennootschap in het internationaal belastingrecht' wordt de voordracht van Prof. Dr. P. J. A. Adriani, in mei 1939 gehouden voor de Amsterdamsche Kring van Economen, weergegeven. De rode draad van de lezing betreft de zelfstandigheid van de onderneming ten opzichte van de personen der ondernemers. Het kan zijn, dat:

- de *persoon* van de ondernemer wordt belast; de onderneming is een der vele factoren waarvan de belasting van de persoon afhankelijk is.
- de *onderneming* als zodanig wordt belast, ongeacht de persoon of de vennootschap die haar drijft.
- dat de belasting afhankelijk is gesteld niet van de persoon, ook niet van de onderneming maar van de *vennootschapsvorm*, waaronder de onderneming wordt gevoerd.

Aanleiding voor de lezing was het indienen van het wetsontwerp tot heffing eener Nationale inkomsten- en winstbelasting.

Adriani betreft ook het buitenlands belastingrecht in zijn betoog, mede omdat ons eigen belastingrecht een veel te beperkte blik geeft op het aanhangige vraagstuk. Hierbij onderscheidt hij onder meer het Duitse systeem, dat zich geheel richt op de natuurlijke persoon.

Het Franse systeem maakt een versnipperde indruk vanwege het *cédulaire* stelsel. Iedere soort opbrengst heeft zijn eigen belasting, met zijn eigen heffingspercentages en zijn eigen regelen. Daarnaast is dan ter aanvulling de *impôt général sur le revenu*, waar weer de persoon centraal staat. Het Engelse systeem lijkt qua doelstelling op het Duitse, maar bedient zich voor de techniek van variaties van het Franse systeem. In feite geldt dit ook voor het Nederlandse systeem. Adriani meent dat de Franse techniek bij ons vaak wordt toegepast louter terwille van de techniek, zonder naar een beginsel te streven.

Bij ons voorts veel aandacht voor de rechtsvorm waaronder de onderneming wordt gevoerd. Dit zal naar de mening van de spreker er toe kunnen leiden dat de ontwikkeling in de laatste jaren van firma naar n.v. zal omslaan.